

Prof. Andrzej Pikul
Sztuki muzyczne, dyscyplina artystyczna – instrumentalistyka
ul. Studencka 1/5, 31-116 Kraków
tel.12 422 07 17, kom.668 821744
e-mail: ampikul@poczta.onet.pl

Kraków, dnia 10 września 2016 roku

Zleceniodawca recenzji:

Akademia Muzyczna im. Stanisława Moniuszki w Gdańsku— pismo z dnia 7 lipca 2016 roku. Zlecenie podjęte na podstawie ustawy z dnia 14. 03. 2003 roku tekst jednolity o stopniach i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. Nr 65, poz. 595 ze zmianami Dz. U. z dnia 27.07.2005 roku Nr 164, poz. 1365, art. 14 ust. 2 pkt. 2).

Dotyczy

- Uchwały Rady Wydziału Instrumentalnego Akademii Muzycznej im. Stanisława Moniuszki w Gdańsku z dnia 27 czerwca 2016 roku w sprawie wszczęcia, na wniosek Pani **mgr Chaoying Zhan**, przewodu doktorskiego na stopień doktora sztuk muzycznych w dyscyplinie artystycznej instrumentalistyka,
- Uchwały Rady Wydziału Instrumentalnego Akademii Muzycznej im. Stanisława Moniuszki w Gdańsku z dnia 27 czerwca 2016 w sprawie wyznaczenia recenzentów w przewodzie doktorskim mgr Chaoying Zhan.

W świetle ustawy z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. nr 65. poz. 595, ze zmianami Dz. U. nr164, poz. 1365 z dnia 17.08.2005 r., tekst jednolity art. 6 ust. 1, 3) Rada Wydziału Instrumentalnego Akademii Muzycznej im. Stanisława Moniuszki w Gdańsku posiadała uprawnienia do prowadzenia przewodu doktorskiego w dziedzinie sztuk muzycznych w dyscyplinie artystycznej instrumentalistyka.

Na podstawie nadesłanej do mnie przez Dziekana Rady Wydziału Instrumentalnego Akademii Muzycznej im. Stanisława Moniuszki w Gdańsku kompletnej dokumentacji z odpowiednich posiedzeń Rady Wydziału stwierdzam, że uchwały w sprawie wszczęcia przewodu doktorskiego oraz wyznaczenia recenzentów w przewodzie doktorskim mgr Chaoying Zhan zostały podjęte prawomocnie, zgodnie z art. 14 ust. 2 pkt. 2 ustawy z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. nr 65. poz. 595, z późniejszymi zmianami).

Podstawowe dane o Kandydatce

Pani mgr Chaoying Zhan urodzona dnia 1 stycznia 1989 roku w Hebei (Chińska Republika Ludowa) ukończyła tamże w roku 2007 Hebei Tang Shan shi Di Yi Gaoji Hong Xue (High School), w roku 2011 studia pianistyczne licencjackie w Yan Shan University a następnie w roku 2013 studia magisterskie w Akademii Muzycznej im. Stanisława Moniuszki w Gdańsku w klasie fortepianu prof. Włodzimierza Wiesztordta a następnie w roku 2016 studia doktoranckie w tej samej uczelni..

W roku 2015 uczestniczyła, podczas pobytu w ramach programu Erasmus na Uniwersytecie Jońskim (Korfu, Grecja) w seminarium Prof. Jannisa Toulisa i kursach mistrzowskich prowadzonych przez Prof. Hideyo Haradę, Prof. Lanbisa Vassiliadisa, Prof. Eri Nakagawę i Prof. Dimitrisa Denopoulisa. Jest laureatką dwóch konkursów pianistycznych: w Makao (w 2004 roku – II nagroda) i Hebei (Chiny, 2009 – II nagroda).

Odbyła praktyki pedagogiczne (akompaniament) w Uniwersytecie Jońskim w Grecji w okresie od marca do lipca 2015 roku.

Dorobek artystyczny Kandydatki (nie podlega ocenie) jest bardzo skromny. Głównie jest to udział w okazjonalnych koncertach. Za jedyny, wymagany ustawą koncert (ekwiwalent publikacji) można uznać udział w koncercie klasy wiolonczeli na Uniwersytecie Jońskim (Korfu). W programie:

S. Rachmaninow	Sonata na wiolonczelę i fortepian op19
G. Faure	Elegia op.24
E. Grieg	Sonata na wiolonczelę i fortepian op.36
C. Saint-Saëns –	„Łabędź” na wiolonczelę i fortepian

OCENA PRACY DOKTORSKIEJ

Praca doktorska Pani mgr **Zhang Chaoying** pod tytułem „**Wybrane aranżacje fortepianowe chińskiej muzyki tradycyjnej. Szkic do interpretacji**” składa się z dzieła artystycznego zarejestrowanego na nośniku elektronicznym oraz opisu, stanowiących łącznie pracę pod wspomnianym tytułem.

Dzieło artystyczne obejmuje nagranie następujących utworów:

He Luting	Flet pastuszka (1936)
Chen Peixun	Sprzedaż towarów drobnych (1952)
Wang Jianzhong	Kolorowe chmury gonące księżyc (1973)
Li Yinghai	Flety i bębny o zachodzie słońca (1975)
	Sto ptaków wielbiących feniksa (1973)
Wang Jianzhong	Trzy strofy o kwitnieniu śliwy (1972)
Chen Peixun	Spokojne jezioro w świetle jesiennego księżyca
Chu Wanghua	Księżyc odbijający się w Er Quan (1972)
Wang Jianzhong	Czerwone lilie w rozkwicie (1973)
Sun Yigiang	Wiosenny taniec (1980)

Z zainteresowaniem zapoznałem się z przedstawionym przez Doktorantkę dziełem artystycznym. Trudno jest mi stwierdzić, czy wybrała Ona najbardziej reprezentatywne utwory, ponieważ literatura pianistyczna omawiana w tej pracy nie jest mi znana. Oceniając więc zarejestrowane dzieło artystyczne odnoszę się głównie do uniwersalnych zjawisk artystycznych, które cechują Jej pianistykę.

Szkoda, że w dokonanym wyborze nie znalazła się choćby jedna pozycja z okresu 1937–1949, co niewątpliwie zilustrowałoby pełną ewolucję chińskiej muzyki fortepianowej. Jak pisze autorka „W okresie tym powstała ogromna ilość dzieł na fortepian skomponowanych przez profesjonalnych muzyków, nierzadko bezpośrednio zaangażowanych w ruch narodowo-wyzwoleńczy”.

Ostatni okres reprezentowany jest przez jeden tylko utwór „Taniec wiosenny” napisany zresztą w odmiennej estetyce (ilustruje sceny z życia mieszkańców prowincji Xinjiang leżącej w pobliżu Kazachstanu, Tadżykistanu i Kirgistanu).

Skomentowanie interpretacji wymagało wielokrotnego i wnikliwego wysłuchania zarejestrowanych dzieł, a także zapoznania się z brzmieniem instrumentów, na które zostały napisane oryginalne kompozycje.

Generalnie, każda transkrypcja niesie w sobie niebezpieczeństwo artystycznego niedosytu nawet w realizacji wielkich kompozytorów. Także specyficzne jakości brzmieniowe instrumentów oryginalnych mogą okazać się trudne do imitowania nawet na tak doskonałym instrumencie, jak współczesny fortepian.

W związku z tym dzieło artystyczne oceniam w kilku aspektach.

Doktorantka jawi się jako dobrze wykształcona pianistka, dysponująca czystą i precyzyjną pianistyką sprawnie wykonującą utwory o różnorodnej fakturze fortepianowej (przebiegi figuracyjne, dwudźwięki, akordy, repetycje, ornamenty, wielopłaszczyznowość etc.). Potrafi stworzyć właściwą aurę brzmieniową korespondującą z programowymi tytułami utworów, jednak jej palecie brzmieniowej brakuje wizjonerstwa uatrakcyjniającego wysłuchanie całości nagrania, które momentami wydaje się monotonne. Monotonia jest chyba idiomatyczną cechą wielu utworów orientalnych, lecz w wypadku użycia instrumentów oryginalnych posiada czar egzotyki. Słuchając brzmienia fortepianu nie możemy oprzeć się potrzebie wyraźniejszego frazowania a także zróżnicowania kolorystycznego powtarzanych motywów. Taki niedosyt niosą utwory o prostej fakturze pianistycznej np. „Flet pastuszka” (będący w częściach skrajnych „inwencją dwugłosową”), „Czerwone lilie w rozkwicie”, „Wiosenny taniec”. Im prostsza faktura, tym bardziej potrzebne byłoby wyrafinowanie w kształtowaniu narracji. Zdecydowanie lepiej prezentuje się pianistka w utworach bardziej skomplikowanych,—w których atrakcyjna faktura inspirowa do większej kreatywności, takich jak np. „Kolorowe chmury goniące księżyc”, „Sto ptaków wielbiących feniksa”, „Trzy strofy o kwitnieniu śliwy”.

Podsumowując pianistka w dość przekonujący sposób interpretuje wybrane utwory, jakkolwiek trudno mi się odnieść do stopnia inspiracji brzmieniem oryginalnych instrumentów (niektórych z nich miałem okazję słuchać w ich ojczyźnie).

Uważam, iż dokonany został pewien rodzaj artystycznego kompromisu pomiędzy oryginalnością a oczekiwaniami europejskiego odbiorcy.

Część opisowa jest integralną częścią dzieła artystycznego i razem z nim stanowi nierozdzielalną całość wzbogacającą ubogą w tej tematyce literaturę polskojęzyczną.

Pracę można podzielić na 2 zasadnicze części.

Pierwsza obejmująca wprowadzenie określające cel pracy oraz konstrukcję części opisowej, dwa rozdziały objaśniające istotne zagadnienia, historię rozwoju muzyki fortepianowej w Chinach oraz ich twórców.

Część druga jest trzonem merytorycznym pracy i dotyczy dziesięciu przedstawionych aranżacji tradycyjnej muzyki chińskiej na fortepian.

Część pierwsza pracy wnosi wiele interesujących i nie znanych nam informacji na temat chińskiej muzyki fortepianowej pochodzących z różnych okresów tak bardzo burzliwej historii Chin, która w zasadniczy sposób wpłynęła na jej kształt i ekspresję. Autorka precyzuje pojęcie „chińskie aranżacje na fortepian”. Omawia koncepcję „stylu chińskiego” bazującego na implementacji tradycyjnych ludowych brzmień a także na specyficznej harmonii o zabarwieniu etnicznym i skalach pentatonicznych. Przedstawia też najwybitniejszych twórców każdego z okresów. Informacje te zaczerpnięte są z dobrze wybranej bibliografii a także trafnie przetłumaczone na język polski.

Generalnie ta część napisana jest profesjonalnym językiem, z drobnymi niezręcznościami językowymi i nadużywaniem określenia „Państwo Środka” pojawiającego się wielokrotnie w sąsiadujących akapitach.

Najważniejszy rozdział części opisowej dotyczący analizy i interpretacji wybranych utworów i prezentuje zdecydowanie niższy poziom. Pełen jest kolokwializmów i banalnych wniosków. Autorka rzeczywiście „szkicuje” problemy interpretacyjne. Niestety niewiele wnosi ponad wszystkie didaskalia znajdujące się w tekście.

Analiza dotyczy zjawisk zapisanych przez kompozytorów i nie proponuje szczególnych i oryginalnych rozwiązań.

Często wskazówki interpretacyjne ograniczają się do trywialnych rad np. „ćwiczyć wolno, grać blisko klawiatury, trzymać się pulsacji na raz” etc.

Mało wykorzystane zostały odniesienia do oryginalnych instrumentów i pierwowzorów kompozycji (głównie w utworach „Flety i bębny o zachodzie słońca” oraz „Spokojne jezioro w świetle jesiennego księżyca”

Cennym dodatkiem są informacje zamieszczone w aneksie dotyczące charakterystyki oryginalnych instrumentów oraz dodatkowa płyta ilustrująca ich brzmienie a także biografie kompozytorów.

Podsumowując praca opisowa zawiera wiele cennych informacji dotyczących omawianego tematu. Zastanawiam się, czy opis interpretacji mógłby sięgnąć głębiej ponieważ

przedstawione utwory określiłbym jako dość płytkie wyrazowo. Ich celem jest ilustracyjność, którą Doktorantka oddała w dziele artystycznym.

Część opisową zamyka podsumowanie i bibliografia.

Konkluzja

Praca doktorska Pani mgr **Zhang Chaoying** pod tytułem „**Wybrane aranżacje fortepianowe chińskiej muzyki tradycyjnej. Szkic do interpretacji**” przedstawia nieznane pozycje chińskiej literatury fortepianowej w osobistym i oryginalnym ujęciu, przez co wzbogaca dziedzinę przez Nią reprezentowaną. Przedstawiona praca świadczy nie tylko o Jej walorach artystycznych, lecz także o wiedzy i właściwym precyzowaniu wniosków wynikających ze studiów nad wybranym tematem.

W ten sposób Doktorantka rozwiązała założone zagadnienie artystyczne i spełniła bez zastrzeżeń wymagania art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 14.03.2003 roku. **Stawiam wniosek o jej przyjęcie.**

Prof. Andrzej Pikul

